

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15632
Tarih : 22.12.2025

38393

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından Anayasanın 98 'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 'ncı ve 99 'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ömer Faruk GERGERLİOĞLU

Kocaeli Milletvekili

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu; Türkiye'de insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, ihlal iddialarının araştırılması, ceza infaz kurumları başta olmak üzere kapalı kurumların izlenmesi ve bu alanlarda Meclis'e politika/öneri geliştirilmesi açısından kritik bir denetim mekanizmasıdır. Ancak Komisyon'a yapılan başvuruların nasıl işlendiği; hangi aşamalardan geçtiği; kaç başvurunun hangi gerekçelerle reddedildiği; hangi başvurularda ihlal tespiti yapıldığı; suç duyurularının, yerinde incelemelerin ve alt komisyon çalışmalarının **sonuç üretme kapasitesi** kamuoyuna düzenli, ölçülebilir ve karşılaştırılabilir verilerle açıklanmamaktadır.

Komisyonun, özellikle cezaevleri, kolluk uygulamaları, yargısal süreçler, ayrımcılık, ifade özgürlüğü, OHAL kaynaklı toplu ihlaller ve kırılğan gruplara (kadın, çocuk, LGBTİ+, engelli) ilişkin ihlallerde **etkin bir izleme ve müdahale mekanizması** olup olmadığı; ayrıca uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesine katkısının nasıl ölçüldüğü hususu, TBMM'nin denetim görevi bakımından önem taşımaktadır. Bu nedenle Komisyonun 24-28. Yasama Dönemlerindeki başvuru ve faaliyetlerinin kapsamlı biçimde ortaya konulması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. 24, 25, 26, 27 ve 28. Yasama Dönemlerinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na başvuran kişi sayısı ve toplam başvuru sayısı kaçtır?

TBMM Halkla İlişkiler Binası
2. Kat, 2 Nolu Banko Oda: F214 Bakanlıklar/Ankara
Tel.: +90 (312) 420 63 86 - 87 Faks: +90 (312) 420 24 82

- a) Başvuruların **yıl yıl** dağılımı nedir?
- b) Başvuruların **il/ilçe, kurum türü** (cezaevi, kolluk, mahkeme, idare, sosyal hizmet vb.) ve **ihlal alanı** bazında dağılımı nedir?
2. Bu dönemlerde başvuruların kaç **milletvekilleri** tarafından yapılmıştır?
- a) Milletvekili başvurularının dönem ve yıl bazında dağılımı nedir?
- b) Milletvekili başvuruları hangi konu başlıklarında yoğunlaşmıştır?
3. Yasama Döneminde başvuru yapan milletvekillerinin **toplam başvuru sayılarına ilişkin istatistiksel dağılımı** nedir?
- a) Milletvekillerinin parti gruplarına göre dağılımı nedir?
- b) En çok başvuru yapılan ilk 10 konu başlığı nedir?
4. Söz konusu dönemlerde yapılan başvurular **hangi tür insan hakları ihlali iddialarını** kapsamaktadır?
- a) Başvurular; (işkence/kötü muamele, adil yargılanma, ifade/örgütlenme özgürlüğü, ayrımcılık, sağlık hakkı, yaşam hakkı, kadın/çocuk hakları vb.) başlıklara göre kaç adettir?
- b) Bu başlıklarda yıllara göre artış/azalış oranları nedir?
5. Kaç başvuru, Komisyonun **yetki alanı dışında** olduğu gerekçesiyle reddedilmiş veya başvurucuya olumsuz dönüş yapılmıştır?
- a) "Yetki alanı dışı" gerekçesi alt kırılımları nelerdir? (yargısal süreç, idari itiraz yolu, dilekçe usulü vb.)
- b) Bu dosyaların kaç **başka mercilere yönlendirilmiştir**; hangi mercilere?
6. Başvuruların kaçında **eksik bilgi-belge** gerekçesiyle işlem yapılamamıştır?
- a) Eksiklerin tamamlanması için başvurucuya tanınan süre ve izlenen prosedür nedir?
7. Komisyona yapılan başvurular neticesinde **hangi işlemler** gerçekleştirilmiştir?
- a) İşlem türlerine göre sayılar nedir? (kurumlardan bilgi isteme, başvurucu görüşmesi, kurum ziyareti önerisi, alt komisyona sevk, raporlama vb.)
- b) Başvuruların **ortalama sonuçlandırılma süresi (gün)** nedir? (dönem, yıl, konu başlığı bazında)
8. Kaç başvuru sonucunda ilgili kişi veya kurumların insan haklarını ihlal ettiği kanaatine varılmıştır?
- a) Bu kanaate varılan dosyalarda ihlal alanı ve kurum türü dağılımı nedir?
- b) Tespit doğrultusunda hangi işlemler uygulanmıştır? (tavsiye kararı, izleme, TBMM'ye bildirim, ilgili kuruma yazı, rapor vb.)
- c) İhlal tespiti yapılan dosyalarda **takip/izleme** yapılmış mıdır; yapıldıysa sonuçları nelerdir?
9. Komisyonun verdiği tavsiye/uyarı yazılarından sonra ilgili kurumların **geri dönüş/uyum oranı** nedir?
- a) Uymayan kurumlar için ikinci bir işlem/izleme mekanizması var mıdır?

38393

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli Milletvekili

10. Söz konusu dönemlerde Komisyon tarafından kaç adet **suç duyurusunda** bulunulmuştur? Bu suç duyurularının hukuki akıbeti ne olmuştur?
- a) Suç duyuruları konu başlıklarına göre (işkence, kötü muamele, yaşam hakkı ihlali, cinsel şiddet, görevi kötüye kullanma vb.) kaç adettir?
- b) Kaçında soruşturma açılmış, kaçında takipsizlik verilmiş, kaçında iddianame düzenlenmiş, kaçında mahkûmiyet/beraat kararı çıkmıştır?
11. Bu dönemlerde kaç adet **yerinde inceleme** gerçekleştirilmiştir? Bu ziyaretlerde insan hakları ihlallerine rastlanmış mıdır?
- a) Yerinde incelemelerin türü (cezaevi, geri gönderme merkezi, karakol, hastane/kurum vb.) ve il bazında dağılımı nedir?
- b) Tespit edilen temel ihlaller ve bunlara ilişkin yapılan işlemler nelerdir?
12. Söz konusu dönemlerde kaç **alt komisyon** kurulmuştur? Bu alt komisyonlara iletilen yerinde inceleme taleplerinin kaç hayata geçirilmiştir?
- a) Hayata geçirilmeyen taleplerin gerekçeleri nelerdir?
- b) Alt komisyon raporlarının yayımlanma/Meclis'e sunulma sayısı kaçtır?
13. **Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu** kaç ziyaret gerçekleştirmiştir? Bu ziyaretlerde tespit edilen hak ihlalleri nelerdir?
- a) Ziyaretlerin cezaevi türüne göre dağılımı (F, T, L, Yüksek Güvenlikli, S tipi, kadın/çocuk cezaevi vb.) nedir?
- b) Tespitler sonrası yapılan izleme/tekrar ziyaret sayısı kaçtır?
14. Komisyonun insan hakları ihlallerini önlemede ve müdahale etmede etkili bir yapıya sahip olup olmadığına dair herhangi bir **kurumsal araştırma** yapılmış mıdır? Yapıldıysa sonuçları nelerdir?
- a) Yapılmadıysa gerekçesi nedir; yapılması planlanmakta mıdır?
15. Komisyon tarafından önerilen yasa tekliflerinin **yasalaşma oranı** nedir? Yasalaşma sürecinde karşılaşılan başlıca engeller nelerdir?
- a) Dönem dönem önerilen teklif sayıları ve yasalaşanların listesi nedir?
- b) Engellerin (komisyon gündemine alınmama, siyasi çoğunluk, idari görüş, bütçe vb.) dağılımı nedir?
16. Komisyonun, insan haklarına dair **uluslararası yükümlülükleri** yerine getirmede etkisi ne ölçüdedir? Bu süreçte hangi uluslararası iş birlikleri ve projeler öne çıkmıştır?
- a) CPT, BM mekanizmaları, Avrupa Konseyi/AGİT vb. ile yürütülen temasların sayısı ve çıktıları nelerdir?
- b) Bu iş birliklerinden doğan rapor/proje çıktıları kamuoyuna açıklanmakta mıdır?

TBMM Halkla İlişkiler Binası
2. Kat, 2 Nolu Banko Oda: F214 Bakanlıklar/Ankara
Tel.: +90 (312) 420 63 86 - 87 Faks: +90 (312) 420 24 82

17. Komisyonun cezaevlerinde **kadın, çocuk, LGBTİ+ ve engellilere** yönelik ihlallerle ilgili özel bir izleme çalışması olmuş mudur? Varsa sonuçları nelerdir?
- a) Bu gruplara ilişkin başvuruların sayısı ve ihlal türleri nedir?
- b) Koruyucu/önleyici öneriler ve uygulamaya dönüşen adımlar nelerdir?
18. Komisyon, **OHAL döneminde yaşanan toplu hak ihlallerini** özel olarak ele almış mıdır? Özel raporlama/izleme faaliyeti olmuşsa sonuçları nedir?
- a) KHK uygulamaları, ihraçlar, pasaport/seyahat, mülkiyet, çalışma hakkı vb. alanlarda kaç dosya ele alınmıştır?
19. İnsan hakları başvurularının **bölgeler arası dağılımı** nasıldır? Belirli bölgelerden gelen başvuru yoğunluğu sistematik ihlal olasılığına işaret etmekte midir?
- a) Bölge/il bazında başvuru sayıları ve başlıca ihlal türleri nedir?
- b) Bu veriler ışığında Komisyonun bölgesel izleme/ziyaret planı var mıdır?
20. Komisyona başvuran bireylerin **demografik profiline** (yaş, cinsiyet, meslek grubu vb.) dair analiz yapılmakta mıdır?
- a) Yapılıyorsa temel bulgular nelerdir ve hangi periyotlarla raporlanmaktadır?
- b) Yapılmıyorsa gerekçesi nedir?
21. Komisyon, bireysel başvuruların dışında **resen** gündeme aldığı konular olmuş mudur? Resen başlatılan inceleme/soruşturma sayısı kaçtır ve sonuçları nelerdir?
- a) Resen ele alınan konuların başlıkları ve alınan kararlar nelerdir?
- b) Resen incelemelerde kurumların bilgi-belge sunma oranı nedir?